

Oppia Ruotsista: Sosiaaliset kontaktit edistävät maahanmuuttajien työllistymistä

Maahanmuuton kasvu ja ennusteet tulevaisuuden suurista maahanmuuttajamääristä ovat herättäneet huolta Euroopassa. Kantaväestön ja maahanmuuttajien väliset erot työmarkkinamenestyksessä ovat suuria Ruotsissa ja useissa Euroopan maissa, mutta myös maahanmuuttajien välillä on huomattavaa vaihtelua. Silti maahanmuuttajien erilaiseen integroitumiseen vaikuttavista mekanismeista tiedetään vain vähän. Maahanmuuton tutkijat ovat alkaneet enenevässä määrin kiinnittää huomiota sosiaalisten kontaktien tutkimiseen potentiaalisina työmarkkinaintegraation myötävaikuttajina, sillä maahanmuuttajat saattavat saada niiden avulla tärkeää tietoa vastaanottavan maan työmarkkinoista. On kuitenkin yhä epäselvää, onko sosiaalisista kontakteista hyötyä vai haittaa maahanmuuttajien taloudellisessa integraatiossa.

Tämä tutkimus tarkastelee sosiaalisten kontaktien lyhyen ja pitkän aikavälin vaikutuksia maahanmuuttajien työmarkkinaintegraatioon Ruotsissa (Weber, 2018). Sosiaalisten kontaktien suhdetta pääsyyn työmarkkinoille tutkittiin huomioiden yhteys maahanmuuton syyhyn. Sosiaalisten kontaktien määrä mitattiin maahanmuuton hetkellä. Maahanmuuton syiden perusteella maahanmuuttajat jaettiin perhesyistä muuttaviin, pakolaisiin ja työperäisiin muuttajiin. Pitkän aikavälin integraatiota tutkittiin vertaamalla maahanmuuton hetkellä olleiden sosiaalisten kontaktien määrää haastatteluhetken tuloihin. Tutkimusjoukkoon kuuluvat maahanmuuttajat olivat haastatteluhetkellä asuneet Ruotsissa vähintään 5 vuotta, jolloin heillä oli ollut tarpeeksi aikaa sijoittua Ruotsin työmarkkinoille.

Kansainvälisen muuton äkillisen kasvun myötä Euroopan maat ovat alkaneet kiinnittää yhä enemmän huomiota edellytyksiinsä integroida tulokkaita. Ruotsissa on koettu erityisen laajamittaista maahanmuuttoa viime vuosina. Vuosien 2000 ja 2015 välillä maahanmuuttajien määrä kasvoi noin miljoonasta 1,7 miljoonaan, mikä tarkoittaa, että jopa 17 % Ruotsin väestöstä oli maahanmuuttajia vuonna 2015 (Ruotsin tilastokeskus, 2017). Tätä lukee voidaan verrata Yhdistyneiden kuningaskuntien ja Saksan 14 %:iin sekä Ranskan 12 %:iin (OECD, 2017).

Tämän vuoksi Ruotsi tarjoaa mielenkiintoisen asetelman maahanmuuttajien työmarkkinaintegraatioon vaikuttavien mekanismien tutkimiseen. Erilaisten integroitumisen kehityspolkujen ymmärtäminen on tärkeää myös maahanmuuttajien hyvinvoinnin ja vastaanottavan maan yhteiskuntaan sopeutumisen edistämisen kannalta.

- Sosiaaliset kontaktit edistävät maahanmuuttajien työllistymistä alun siirtymävaiheessa, mutta niiden merkitys vähenee, kun vastaanottavassa maassa on asuttu pidempään.
- Perhesyistä muuttaville ja työperäisille maahanmuuttajille sosiaaliset kontaktit helpottavat merkittäviä työn etsimistä merkittävästi, mutta ne eivät edesauta pakolaisten pääsyä työmarkkinoille.
- Pitkällä aikavälillä työperäiset maahanmuuttajat hyötyvät sosiaalisista kontakteista työmarkkinoilla enemmän kuin muut maahanmuuttajaryhmät.
- Tämä tutkimus osoittaa, että sosiaalisten kontaktien tarjoama tieto auttaa perhesyistä muuttavien ja työperäisten maahanmuuttajien pääsyä työmarkkinoille.
- Tutkimuksen mukaan perhesyistä muuttavien ja pakolaisten etenemismahdollisuudet työelämässä ovat työperäisiin maahanmuuttajiin verrattuna heikommat, vaikka he löytäisivätkin töitä.

SOSIAALISET KONTAKTIT TÄRKEITÄ ETENKIN ALKUVAIHEEN TYÖNHAUSSA

Tutkimus osoittaa, että sosiaaliset kontaktit nopeuttavat perhesyistä muuttavien ja työperäisten maahanmuuttajien pääsyä työmarkkinoille. Perhesyistä muuttaville Ruotsissa asuvat ystävät ja tuttavat ovat työnhaussa erityisen hyödyllisiä. Koska tämän ryhmän edustajista suuri osa oli haastatteluun mennessä mennyt namisiin ruotsalaisen henkilön kanssa, voidaan pitää uskottavana selityksenä sitä, että heidän kumppaninsa on auttanut heitä työnhaussa (vrt. Nekby, 2010). Työperäisten maahanmuuttajien keskuudessa perhekontaktit ovat erityisen arvokkaita työn löytymisen kannalta. Tässä ryhmässä perhe tai tuttavat voivat osallistua aktiivisemmin auttamaan vasta maahan saapuneita löytämään töitä Ruotsista.

Sen sijaan pakolaisten keskuudessa sosiaaliset kontaktit eivät vaikuta lyhentävän aikaa, joka kuluu ensimmäisen työpaikan löytämiseen. Tämä voi johtua siitä, että pakolaisten kontaktien tarjoamat resurssit ovat erilaisia verrattuna muiden maahanmuuttajien kontaktien resursseihin. Jos esimerkiksi työttömyys on syrjinnän vuoksi suhteettomasti yleisempää pakolaisten kontaktien keskuudessa, on epätodennäköisempää, että he voivat auttaa pakolaisia löytämään töitä.

Pitkän aikavälin integroitumista tarkasteltaessa perhesyistä muuttavilla sosiaalisten kontaktien ja korkeampien tulojen välillä ei ole yhteyttä. Tästä voidaan päätellä, että saapumishetken sosiaalisten kontaktien vaikutus heikkenee Ruotsissa vietetyn ajan myötä. On todennäköistä, että maahanmuuttajat saavat uusia kontakteja sekä omakoh-taista kokemusta vastaanottavan maan työmarkkinoista.

Haastatteluhetkellä pakolaisten tulot olivat vastaavat kuin perhesyistä muuttavien tulot (riippumatta siitä, oliko pakolaisilla kontakteja). Tämä osoittaa, että työmarkkinaintegraation erot pakolaisten ja perhesyistä muuttavien välillä ovat pienet, kun he ovat jo viettäneet jonkin aikaa Ruotsissa.

Työperäiset maahanmuuttajat saivat haastatteluhetkellä etua työmarkkinoilla sosiaalisista kontakteista toisin kuin perhesyistä muuttaneet ja pakolaiset. Työperäiset maahanmuuttajat, joilla oli ystäviä ja tuttavina, oli todennäköisemmin tuloja kuin perhesyistä muuttaneilla tai muilla työperäisillä maahanmuuttajilla. Työperäisillä maahanmuuttajilla, joilla oli perhettä mutta ei kontakteja saapumishetkellä, oli haastatteluhetkellä korkeimmat tulot.

Tutkimus osoittaa, että sosiaaliset kontaktit ovat vastaanottavaan maahan muuttamisen jälkeen erityisen tärkeitä etenkin alkuvaiheen työnhaussa. Ruotsissa työperäisten maahanmuuttajien tulot olivat kahta muuta ryhmää korkeampia, ja pakolaisten ja perhesyistä muuttaneiden tulot olivat haastatteluhetkellä toisiaan vastaavia.

PAKOLAISILLE TARJOTTAVA TIETOA TYÖMARKKI- NOISTA

Pakolaisilta kestää tyypillisesti muita maahanmuuttajia pidempään päästä kiinni työelämään, vaikka heillä olisi sosiaalisia kontakteja Ruotsissa. Näin ollen tutkimuksen perusteella on tarvetta toimille, jotka antavat pakolaisille tietoa Ruotsin työmarkkinoista.

Havaittu työperäisten maahanmuuttajien jatkuva taloudellinen etu osoittaa, että työmarkkinasyrjintään tulee kiinnittää enemmän huomiota. Ruotsissa maahanmuuton syyt selittyvät vahvasti syntymämaan perusteella. Työperäiset maahanmuuttajat ovat kotoisin ennen kaikkea muista Pohjoismaista tai EU 15 -maista. Pakolaiset taas ovat usein kotoisin Afrikasta, entisestä Jugoslaviasta ja Latinalaisesta Amerikasta. Tässä tutkimuksessa perhesyistä muuttaneet olivat kotoisin laajemmalla alueelta, mutta usein Aasiasta.

Tulokset osoittavat, että silloinkin, kun perhesyistä muuttavat tai pakolaiset saavat töitä, heidän mahdollisuutensa edetä työelämässä ovat heikommat kuin työperäisillä maahanmuuttajilla. Etenemistä estävät tekijät, joita erityisesti nämä kantaväestön hallitsemiin ammatteihin pyrkivät maahanmuuttajaryhmät kohtaavat, voivat olla huomattavia.

AINEISTO JA MENETELMÄT

Tutkimuksessa hyödynnettiin ruotsalaiseen elintasotutkimukseen liittyvän ulkomailla syntyneisiin henkilöihin ja heidän lapsiinsa keskittyvän tutkimuksen Levnadsnivåundersökningen för utlandsfödda och deras barn (LNU-UFB) tietoja. Kyseinen kyselytutkimus selvitti maahanmuuttajien elinoloja Ruotsissa, ja se sisältää runsaasti tietoa vastanneiden sosiaalisista kontakteista Ruotsissa. Tutkimusaineisto kerättiin kasvotusten ja puhelimitse tapahtuneiden haastattelujen välityksillä vuosina 2010–2012. Haastatelussa kerättyä tietoa on täydennetty rekisteritiedoilla.

Tutkimusaineiston avulla pystyttiin analysoimaan maahanmuuttajien sosiaalisia kontakteja saapumishetkellä Ruotsiin. Kontaktit jaoteltiin luokkiin ystävät ja/tai tuttavat, perhe ja ei kontakteja.

Lyhyen aikavälin työmarkkinaintegraation tuloksena oli työn saaminen Ruotsissa. Muuttuja rajattiin 4 vuoteen, koska se keskittyi pääsyyn työmarkkinoille lyhyellä aikavälillä. Pidemmän aikavälin integraatio operationalisoitiin haastatteluhetken tulojen avulla (vuonna 2010). Keskimäärin maahanmuuttajat olivat haastatteluhetkellä viettäneet Ruotsissa 20 vuotta, joten voitiin olettaa, että suurin osa heistä oli ennättänyt päästä työmarkkinoille.

Arvioitaessa aikaa, joka kului ensimmäisen työpaikan saamiseen Ruotsissa, käytettiin tapahtumahistoria-analyysejä. Maahanmuuttajien saapumishetken kontaktien ja haastatteluhetken tulojen välistä suhdetta arvioitiin PNS-regressioiden avulla. Käytetyt mallit mahdollistivat vuorovaikutuksen sosiaalisten kontaktien ja maahanmuuton synn välillä.

LISÄTIETOJA:

Rosa Weber, Tukholman yliopisto (rosa.weber@sociology.su.se)

LÄHTEET

Nekby, L. 2010. Inter- and Intra-Marriage Premiums Revisited: It's Probably Who You Are, Not Who You Marry! IZA Discussion Paper, (5317).

OECD. 2017. Key Statistics on migration in OECD countries. Saatavilla: <http://www.oecd.org/els/mig/keystat.htm>

Ruotsin tilastokeskus. 2017. Number of persons with foreign or Swedish background (rough division) by region, age and sex. Year 2002-2017.

Weber, Rosa. 2018. Short and Long-term Integration: Assessing the Impact of Immigrant Social Contacts. Mimeo.

Stockholm
University

